

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld op scholen met asielzoekers en nieuwkomers

Stand van zaken en ervaringen met
de aanpak van kindermishandeling

Bram Tuk
m.m.v. Stephanie Dauphin
1 juni 2012

Colofon

© juni 2012, Pharos Kennis- en adviescentrum migranten, vluchtelingen en gezondheid,

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door druk, fotokopie of microfilm of op een andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld op scholen met asielzoekers en nieuwkomers. Stand van zaken en ervaringen met de aanpak van kindermishandeling is geschreven door Pharos

Deze publicatie is tot stand gekomen met financiële steun van Kinderpostzegels Nederland.

Auteur

Bram Tuk
m.m.v. Stephanie Dauphin

Projectsecretariaat

Pharos
Herenstraat 35
Postbus 13318
3507 LH Utrecht
Telefoon 030 234 98 00
E-mail info@pharos.nl
www.pharos.nl

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en werkwijze	4
1.1. Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld	4
1.1.1. Telefonische interviews.....	4
1.1.2. Geïnterviewden en profiel van de scholen.....	4
2. De interviews	5
2.1. Asielzoekersjeugd/nieuwkomers kwetsbaar voor kindermishandeling en huiselijk geweld	5
2.2. Signalen van kindermishandeling op scholen	5
2.3. Verplichte meldcode niet altijd bekend	6
2.4. Hoe gaan scholen nu om met kindermishandeling	7
2.5. Samenwerking ketenpartners	7
2.6. Training in het gebruik van de meldcode, training aandachtsfunctionaris	8
2.7. Training met aandacht voor diversiteit, verschillende culturen en opvoedstijlen?	8
3. Conclusie en samenvatting	9
3.1. Conclusies	9
3.2. Samenvatting in het licht van implementatiestappen	9
Bijlage 1	11
Bijlage 2	13
Bijlage 3	14

1. Aanleiding en werkwijze

1.1. Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

In het kader van een project preventie kindermishandeling asielzoekersjeugd in 2011 en 2012 gaat Pharos na hoe de invoering van de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in en rond de asielzoekerscentra plaatsvindt. Kinderpostzegels financiert deze activiteit. Pharos gaat dit onder andere na bij het GCA, de JGZ en de scholen met asielzoekersleerlingen. Januari 2013 wordt de meldcode verplicht voor de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie, politie en zelfstandig werkende professionals, zoals bijvoorbeeld huisartsen. De verplichting geldt ook voor de scholen die de asielzoekerskinderen bezoeken. Zij en andere kinderen, die kort in Nederland zijn volgen het zogeheten eerste opvangonderwijs op scholen voor primair en scholen voor voortgezet onderwijs. Asielzoekerscentra hebben vaak een eigen eerste opvangschool op het terrein. De v.o. scholen worden ook Internationale Schakelklassen (ISK's) genoemd. Net zoals andere kinderen in Nederland brengen deze asielzoekerskinderen en andere nieuwkomers leerlingen heel veel tijd op school door. Daarom kunnen deze scholen een belangrijke rol spelen als het gaat om het signaleren van kindermishandeling. Andere redenen zijn:

- Jonge nieuwkomers hebben vaak nog weinig contact met Nederlandse kinderen en volwassenen.
- De sfeer op deze vaak kleinschalige scholen is erg goed. Het intensieve contact wat Nederlands leren met zich meebrengt en de vaak kwetsbare maatschappelijke positie van deze leerlingen en hun gezinnen, leiden tot veel betrokkenheid van leerkrachten en docenten.

Deze inventarisatie heeft als doel om in beeld te brengen hoe ver deze scholen zijn met de meldcode. Met dit document kunnen schooldirecties, leerkrachten, docenten, mentoren en zorgverantwoordelijken aan de slag om binnenkort te voldoen aan de wettelijke eis van de inspectie.

1.1.1. Telefonische interviews

Om de stand van zaken te kunnen maken heeft Pharos een oproep voor een telefonisch interview verstuurd aan eerste opvangscholen, waarvan bekend was dat er (ook) asielzoekersleerlingen onderwijs volgen. Naar aanleiding hiervan hebben zich 7 scholen gemeld. In dezelfde periode heeft Pharos ook een workshop gegeven op een LOWAN congres. Aan deze workshop over kindermishandeling en de meldcode namen 28 deelnemers plaats. De discussie tijdens deze workshop bood zinvolle extra informatie. Het verslag hiervan is toegevoegd.

1.1.2. Geïnterviewden en profiel van de scholen

Er zijn medewerkers van zeven scholen geïnterviewd. De geïnterviewden zijn coördinator/directeur/ locatieleider (4), docent/leerlingbegeleider (1), orthopedagoog (1) en zorgcoördinator (1).

Het ging om vier ISK's en drie basisscholen met asielzoekersleerlingen. Enkele scholen hadden enkel of vooral asielzoekersleerlingen. Het aantal leerlingen per geïnterviewde school varieert sterk. De betrokken ISK's zijn groot met gemiddeld 110 leerlingen. Twee basisscholen hebben rond de 25 leerlingen, de derde 67. De leerlingen komen uit landen als Afghanistan, Irak, Armenië, Polen, Rusland, Georgië, Tsjetsjenië, Somalië en andere Afrikaanse landen.

2. De interviews¹

2.1. Asielzoekersjeugd/nieuwkomers kwetsbaar voor kindermishandeling en huiselijk geweld

Bijna alle geïnterviewden benadrukken de kwetsbaarheid van de asielzoekersleerlingen. De ontwikkeling van deze kinderen staat volgens hen onder druk vanwege de situatie waarin ze zich bevinden. *“Het gaat om een behoorlijke uitdaging, juist op een school voor nieuwkomers is de combinatie van onderwijs, zorg & welzijn hard nodig”. “Kinderen uit asielzoekersgezinnen kunnen een risicogroep zijn. Ze komen uit andere culturen waar grote verschillen zijn met onze manieren van opvoeden en waarden en normen.”* Dat beamen alle respondenten. *“Bij veel leerlingen is het normaal dat ze thuis af en toe een tik krijgen”*

Leerkrachten en docenten, die behalve asielzoekers ook andere nieuwkomers in de klas hebben, benadrukken dat al hun leerlingen kwetsbaar zijn voor kindermishandeling. Er is volgens een van de geïnterviewden enigszins een profiel op te stellen van risicogezinnen. *“Het land van herkomst maakt niet uit, maar het zijn voornamelijk gezinnen die nog in de asielprocedure zitten. Dit is natuurlijk een machteloze en soms ook uitzichtloze situatie. Verder zijn het vaak oudere ouders, die niet goed om kunnen gaan met pubers. Er speelt ook vaak psychische problematiek bij ouders”*. Meerdere respondenten benoemen die psychische belasting als oorzaak van kindermishandeling. Kinderen krijgen volgens een van hen ook soms met drankgebruik en huiselijk geweld te maken.

2.2. Signalen van kindermishandeling op scholen

De mate waarin de geïnterviewden signalen van kindermishandeling signaleren verschilt sterk.

Dat lijkt niet samen te hangen met de grootte van de school waar zij werken. Het lijkt zo te zijn dat met grotere aantallen asielzoekers op een school er meer signalen zijn. Maar in onderzoek naar kindermishandeling is vaak onduidelijkheid over de definities. Ook tijdens onze interviews hebben we onvoldoende onderscheid gemaakt tussen onbevestigde en bevestigde signalen. Sommige respondenten maakte overigens zelf een duidelijk verschil tussen beide.

Een van de scholen met bijna 100 leerlingen meldt dat het afgelopen jaar bij tiental kinderen vermoedens waren van fysiek geweld en verwaarlozing. Er is niet altijd een melding gedaan *“maar het zorgteam volgt deze casussen nog wel”*. Vaak gaat het bij deze school om meisjes. *“Het kan zijn dat dit komt omdat meisjes over het algemeen meer open zijn dan jongens over hun problemen”*. Maar het is aan de andere kant ook zo dat *“meisjes in veel allochtone culturen een heel andere positie hebben en daarom sneller slachtoffer zijn”* Een respondent schat dat er jaarlijks ongeveer 1-2 zichtbare casussen voorkomen maar ze denkt dat het echte aantal aanmerkelijk hoger ligt. *“Het is ook een grijs gebied, want wat versta je eronder? Je hebt naast fysieke kindermishandeling ook sociaal emotionele en geestelijke mishandeling Dit laatste komt veel meer voor is het vermoeden. Dit heeft weer te maken met die spanningen en andere problematiek (huiselijk geweld, drankproblemen etc.) die kunnen spelen bij asielzoekersgezinnen”*. Enkele respondenten benadrukken dat er pas sprake is van kindermishandeling als het gaat om “opzettelijk ernstige schade berokkenen” Op het moment dat er systematisch wordt geslagen en het kind ook zelf aangeeft er last van te hebben, volgt op de school van een van de respondenten meteen actie . Een voorbeeld is

---

¹ De interviews zijn voor de leesbaarheid samengevoegd tot onderstaand “journalistiek” verslag

de Afghaanse jongen die thuis regelmatig op een stoel werd vastgebonden en geslagen. Die jongen is zelf naar het zorgadviesteam en de politie gestapt. Op diezelfde school klaagden twee kinderen uit Sierra Leone, die met hun vader in Nederland woonden, dat ze fysieke mishandeld werden. Zij zijn uit huis geplaatst, maar later bleek *“dat ze gelogen hadden”*; ze waren kwaad op hun vader omdat die met een Nederlandse was getrouwd en de Nederlandse moeder met haar kinderen bij hen in getrokken was.

Een van de geïnterviewden benadrukt dat er op de betrokken ISK vrij weinig casussen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld zijn geweest. *“Ik hoor wel eens van jongeren die bij mij komen dat ze wel eens een klap krijgen van hun ouders. Die ouders vraag ik dan langs te komen en ik ga met ze in gesprek. Ik vertel ze dan dat, hoewel zij dit misschien niet gewend zijn, dat het slaan van je kinderen in Nederland absoluut niet mag.”*

In een AZC zijn volgens een van de respondenten veel mensen die problematisch gedrag vertonen. Dit merkt ze bij de kinderen op haar school. Die krijgen dan te maken met ongewenste situaties. Meisjes vertelden op deze school over een bewoner die grensoverschrijdend seksueel gedrag vertoonde. Zowel het COA als de politie namen dit niet serieus

2.3. Verplichte meldcode niet altijd bekend

Van de 7 medewerkers van scholen zijn er drie niet op de hoogte van de binnenkort verplichte meldcode. Het niet kennen en/of het nog niet hebben van de meldcode betekent niet dat de scholen waar deze geïnterviewden werken, al geen aandacht hebben voor kindermishandeling. Zoals een van de medewerkers zegt over eerste opvangscholen: *“Scholen hebben vaak een goede zorgstructuur, signaleren veel en hebben korte lijnen naar de zorg. Medewerkers in de zorg hebben vaak al veel ervaring met het aanspreken van deze ouders.”*, zegt een van de geïnterviewden. De interviews bevestigen inderdaad dat nieuwkomersscholen een goede organisatie van zorg belangrijk vinden. Als bijvoorbeeld om de zoveel tijd alle leerlingen besproken worden is het ook vanzelfsprekender om leerlingen goed in beeld te hebben. Maar soms blijkt dat een bestaand zorgsysteem gekoppeld is aan de GBA, waardoor het niet bruikbaar is voor asielzoekers die niet opgenomen zijn in het GBA. Dat geldt voor het Elektronisch Signaleringsysteem Alle Risicjongeren (ESAR), wat in Flevoland gebruikt wordt.

De verwachtingen ten aanzien van de meldcode verschillen. Globaal denken geïnterviewden die de meldcode kennen dat het stappenplan prettig zal zijn om mee te werken. Een van de respondenten verwacht dat het verplicht zijn van een meldcode het gemakkelijker maakt om ook COA en politie hun werk goed te laten doen. Een ander hoopt dat de meldcode, en dan vooral ook het stappenplan ervoor zorgen dat externe organisaties als de GGZ beter gaan samenwerken. Op de ISK's zijn nu al protocollen kindermishandeling waar actief mee gewerkt wordt.

Op een van de ISK's wordt momenteel aan een aanpassing van een eigen meldcode gewerkt. De taakomschrijving bij het melden, variërend bij verschillende functies, wordt duidelijker omschreven. Het stappenplan hoeft volgens enkele geïnterviewden niet aangepast te worden aan de doelgroep. In principe gelden de stappen voor alle kinderen in Nederland. Bestaande protocollen van de moederschool zijn soms goed bruikbaar zoals het protocol van een van de scholen: *“Vermoeden van mishandeling (verwaarlozing, huiselijk- en seksueel geweld, loverboys).* Op een andere grote ISK hebben de twee medewerkers die samen een ZAT vormen zelf het protocol geschreven.

De uitvoering van een meldcode bij nieuwkomers, vraagt soms extra competenties, maar dat moet los gezien worden van de beschreven code. *“Met ouders uit een AZC ga je anders in gesprek. Veel minder direct bijvoorbeeld”.*

2.4. Hoe gaan scholen nu om met kindermishandeling

De basisscholen hebben zoals hierboven al genoemd goede contacten en duidelijke afspraken met jeugdverpleegkundigen en/of jeugdartsen. *“Er is nu al wel een protocol aanwezig, Verpleegkundigen en artsen van het AZC hebben hieraan meegeschreven. Als er nu iets met een kind aan de hand is- dit kan alles zijn in lichamelijk en psychische sfeer- wordt het kind doorverwezen naar de jeugdarts van het AZC. Deze is een keer per week aanwezig. Die arts kan er voor zorgen dat andere hulpverlening wordt ingezet”.*

Op een van de ISK's werkt men wel al volgens een stappenplan. *“Op het moment dat een docent kindermishandeling vermoedt, meldt hij of zij dit signaal bij het zorgteam. Het team pakt dit dan op en gaat in gesprek met de docent en eventueel het kind. Per casus wordt er gekeken wat er nodig is. Is er meer informatie nodig of moet er al meteen actie worden ondernomen? Moet er een gesprek met de ouders komen? Moet er meteen een melding van gemaakt worden? Dit is altijd anders. Maar er wordt altijd overleg gepleegd in het zorgteam en met de andere ketenpartners”.*

In zorgteams zitten bijvoorbeeld de GGZ, school maatschappelijk werk, een orthopedagoog, een creatief therapeut, een leerplichtambtenaar en Bureau Jeugdzorg. Soms zijn er interne teams en een extern zorgteam dat 1 keer per 6 weken bij elkaar komt. Er is ook een school waar dat maar vier keer per jaar is. Dat hangt deels af van de mate waarin al veel direct contact mogelijk is.

De meeste geïnterviewden vinden deze doelgroep een specifieke aanpak vraagt. *“De taalbarrière en het communiceren met een tolk is het grootste probleem, omdat je nooit zeker weet of die precies vertaalt. Gesprekken met ouders kosten dan ook altijd veel tijd en energie omdat je zo nauwkeurig mogelijk moet zijn. Anders loop je de kans dat ouders de boodschap niet of niet voldoende begrepen hebben”* De verschillende achtergronden van kinderen kunnen leiden tot een andere aanpak. Meerdere geïnterviewden benoemen dat het in veel andere culturen normaal is om je kind te slaan of een tik te geven. Zij noemen dit zelf niet vanzelfsprekend kindermishandeling. *“Als men het kind maar niet opzettelijk ernstige schade wil berokkenen”.* Ze benadrukken dat kinderen zeggen het zelf ook niet erg te vinden als dat ze wel eens een tik krijgen van ouders.

2.5. Samenwerking ketenpartners

De samenwerking met ketenpartners van de basisscholen is goed. *“We hebben goed contact met het AZC en de jeugdarts daar. Zelfs kinderen die niet op het AZC zitten maar wel op onze school sturen we naar de jeugdarts op het centrum. Zo weten we zeker dat al onze kinderen door die arts gezien worden”.* De ISK's zijn globaal positief over hun partners, maar een van de scholen meldt de “geslotenheid” van de GGZ. Ook zo merkt de respondent op, een regionale organisatie tegen huiselijk geweld heeft maar een beperkte kennis van andere culturen. *“Dit is toch wel belangrijk als het gaat om families uit een AZC.”* Doordat de samenwerking soms stroef is werken organisaties daarom soms langs elkaar heen. Ook al zijn meerdere organisaties betrokken er zou met één plan gewerkt moeten worden.

2.6. Training in het gebruik van de meldcode, training aandachtfunctionaris

Een van de geïnterviewden heeft de driedaagse Landelijke Training Aanpak Kindermishandeling (LTAK) gevolgd. *“Zo’n training maakt je wel weer meer alert, al is het alleen al vanwege de genoemde cijfers. Deze training besteedde geen aandacht aan diversiteit, verschillende culturen en opvoedstijlen. Dat heeft de geïnterviewde gemist. Een training aandachtfunctionaris vindt niet iedere school noodzakelijk. “Ik denk ook niet dat dit nodig is. We hebben allemaal het basismodel meldcode bestudeerd en ik denk dat dit voldoende is. We zijn maar met een klein team en bespreken alles met elkaar in de wandelgangen. Ook dit soort zorgzaken. Daarnaast hebben we 4 x per jaar een team vergadering speciaal over zorg. En we hebben 4 keer per jaar overleg met de jeugdarts van het centrum. Als er iets aan de hand is kunnen we nu de meldcode erbij nemen en de stappen doorlopen”.*

Er zijn verschillen in de behoefte aan training in de meldcode. Met name de geïnterviewden die zorgtaken hebben zijn al getraind. Bijvoorbeeld een training die door een Centrum voor Jeugd en Gezin georganiseerd is. Sommigen menen dat er op school, ook omdat er een goed protocol is, al voldoende ervaring is met het geven van aandacht aan kindermishandeling. De nieuwe meldcode kan daarom zonder verdere training een plek kan krijgen. Een coördinator van een basisschool verwacht overigens dat een training wel nodig zal zijn, ook om te kunnen voldoen aan de eisen die de nieuwe meldcode met zich meebrengt.

2.7. Training met aandacht voor diversiteit, verschillende culturen en opvoedstijlen?

Op één na vinden alle geïnterviewden het zinvol om (ook) een training te hebben gericht op de nieuwkomers/asielzoekers. De wensen zijn zeer concreet:

- *“Zo’n training zou zeker gericht moeten zijn op de doelgroep, er moet oog zijn voor het systeem waarin een asielzoekers zich bevindt bijvoorbeeld.*
- *Welke gesprekstechnieken kun je gebruiken om te communiceren met kinderen/ouders? Ook meer informatie over verschillende opvoedstijlen zou van pas komen.*
- *“Daarin zou ik dan graag casuïstiek willen horen en bespreken, en die training ook vanuit het kind te benaderen.*
- *In zo’n training zou dan zeker aandacht besteedt moeten worden aan de communicatie: hoe communiceer je met mensen die uit een andere cultuur komen, hoe ga je met hen in gesprek, wat zijn hun achtergronden? Als je meer kennis hebt over de verschillende achtergronden van je leerlingen, kun je je aanpak hierop aanpassen”.*

Een respondent stelt voor om dat regionaal te doen binnen een al bestaand samenwerkingsverband van eerste opvang scholen.

3. Conclusie en samenvatting

Een interview met medewerkers van zeven scholen geeft een impressie. Het is geen representatief onderzoek. Desalniettemin zijn er een aantal onderwerpen waar zoveel overeenkomst is in de antwoorden op de vragen dat deze "impressie" vermoedelijk goed aansluit op de werkelijkheid. Dat wordt ook bevestigd door de reacties op en de discussies tijdens een workshop over kindermishandeling op een LOWAN congres. (zie bijlage) Er is eveneens veel overeenkomst met interviews van ketenpartners als COA en jeugdgezondheidszorg. Met name als het om de kwetsbaarheid van de doelgroep gaat.

3.1. Conclusies

1. Alle betrokken vinden asielzoekerskinderen en andere nieuwkomers een kwetsbare groep als het om kindermishandeling gaat. Het asielzoekersbestaan levert stress op. Lijfstraffen zijn bij veel nieuwkomers niet ongewoon en als ouders psychosociale problemen hebben wordt het risico groter.
2. Niet alle geïnterviewden zijn op de hoogte van de binnenkort verplicht meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.
3. Binnen het eerste opvangonderwijs is veel aandacht voor zorg en lijkt de zorg globaal goed georganiseerd. Op een aantal ISK's is al een protocol kindermishandeling in gebruik.
4. Basis scholen werken intensief samen met ketenpartners als PGA en COA. Daarbij is er aandacht voor kindermishandeling. De mate waarin kindermishandeling en huiselijk geweld gesignaleerd wordt verschilt sterk. Daarbij moet opgemerkt worden dat bij deze peiling geen duidelijk afgebakende definitie is afgesproken.
5. Geïnterviewden die de nieuwe meldcode niet kennen hebben interesse in algemene training of cursus hierover.
6. Op één na hebben alle geïnterviewden interesse in een training over het in gesprek gaan met ouders van nieuwkomers/asielzoekers over kindermishandeling. Onderwerpen die genoemd worden zijn: communicatie, opvoeden in andere culturen en het bespreken van casuïstiek.

3.2. Samenvatting in het licht van implementatiestappen

Om te voldoen aan de nieuwe wet Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld dient het eerste opvangonderwijs nog een aantal stappen te maken. Op termijn zullen inspecties hierop toezien.

Die stappen, hier overgenomen van het basismodel (zie bijlage)

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/02/09/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.html> huiselijk geweld en kindermishandeling staan hier genoemd. (Niet al deze stappen zijn overigens bij de interviews besproken).

- De organisatie moet beschikken over een meldcode de randvoorwaarden hebben geschapen waardoor de beroepskrachten de meldcode kunnen toepassen.
  - *Zowel uit deze inventarisatie als uit de workshop blijkt dat veel scholen hier nog een aanvang mee moeten maken.*
- Individuele beroepskrachten binnen de organisatie moeten weten dat zij kunnen worden aangesproken op de feitelijke toepassing van het stappenplan in de meldcode bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling
  - *Niet alleen schoolbesturen, directies en coördinatoren hebben verantwoordelijkheden maar individuele medewerkers ook.*

- Medewerkers, leerlingen, ouders en ketenpartners dienen geïnformeerd te zijn over de meldcode die wordt gehanteerd en het doel daarvan.
  - *Dit is niet besproken tijdens de inventarisatie, maar wel tijdens de LOWAN workshop. Een meldcode zal veel effectiever blijken als er transparantie en (zoveel mogelijk) instemming is bij alle betrokkenen. Zeker ook de ouders.*
- Medewerkers dienen opgeleid en getraind te worden. Herhaling hiervan is gewenst.
  - *Uit deze inventarisatie blijkt dat er verschillende behoeften zijn. Vaak ook afhankelijk van de feitelijke functie en taken. Er is behoefte aan algemene trainingen en introductie bijeenkomsten over het werken met de meldcode. Die worden op veel plaatsen in het land aangeboden.*
  - *De specifieke leerlingengroep vraagt wel een cultuursensitieve aanpak, zo vinden de geïnterviewden. Zeker zorgteam medewerkers vragen om training op maat gericht op gespreksvaardigheden.*
  - *Het kan voor eerste opvangscholen zinvol zijn om dit stedelijk of regionaal te organiseren.*
- De meldcode van de school dient op basis van de casuïstiek geëvalueerd te worden.
  - *Aandachtspunt hierbij is de rolverdeling bij stap 3, het in gesprek gaan met ouders. Spreken docenten en mentoren die als eersten kindermishandeling signaleren de ouders aan, of zijn dat aandachtfunctionarissen en/of zorgteam-medewerkers?*
- Het effecten van de meldcode moet bij de school bekend zijn.
  - *Omdat de meldcode nog nauwelijks zoals bedoeld in werking is op scholen lijkt het nuttig om huidige ervaringen met protocollen te evalueren en die ervaringen te gebruiken bij het toewerken naar de nieuwe meldcode.*
- Deskundigen die kunnen worden geraadpleegd, dienen beschikbaar te zijn.
  - *Een aantal deskundigen lijkt goed te raadplegen. Maar deskundigen kennen deze doelgroep niet altijd goed genoeg. Als dit een structureel probleem is zal dit management niveau aangepakt moeten worden*
- Er dienen afspraken te zijn met medewerkers (bijvoorbeeld in de ondernemingsraad) op welke wijze de organisatie hen zal ondersteunen als cliënten hen, in of buiten rechte, aanspreken op het zetten van de stappen van de meldcode.
  - *Hierover is niet gesproken.*

Bijlage 1

Verslag workshop LOWAN conferentie

“Tuchtig uw kinderen zolang er hoop is”; Het aanpakken van kindermishandeling op nieuwkomersscholen. Verslag workshop voor de studiedag LOWAN 23-4-2012² en aanvullende informatie.

Bram Tuk

Kinderen en jongeren met een migranten achtergrond zijn vaker slachtoffer van kindermishandeling dan autochtone kinderen. Met name als zij uit Oost-Europa en Afrika komen. De verplichte invoering van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, die januari 2013 ingaat, betekent dat ook nieuwkomersscholen een signalerings- en een besprekingsverantwoordelijkheid krijgen.

Deze workshop, bezocht door 29 deelnemers, ging over risicofactoren en specifieke vormen van kindermishandeling bij nieuwkomers. Bijvoorbeeld verwaarlozing bij Oost-Europese jongeren, seksueel geweld door leeftijdgenoten, eerwraak en meisjesbesnijdenis. We zijn ingegaan op wat de invoering van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van scholen vraagt en hebben een aantal websites laten zien waar nuttige achtergrondinformatie te vinden is.

Mijn (subjectieve) weergave van de belangrijkste onderwerpen/discussieonderwerpen van deze workshop.:

- De aanwezige docenten en zorgverantwoordelijken beamen dat de ISK-leerlingen een kwetsbare groep vormen. Dat geldt zeker ook voor de kinderen uit de Midden- en Oost-Europese landen.
- De meldcode, gebaseerd op de door de overheid “voorgescreven” meldcode is nog geen gemeengoed op de ISK. Soms maken ISK’s een eigen meldcode, soms gebruiken ze die van de moederschool. Tijdens de discussie blijkt dat er niet vanzelfsprekend vertrouwen is in de vaardigheid van medewerkers van ZAT teams van moederscholen om met ouders van “onze” ISK leerlingen, in gesprek te gaan over dit onderwerp. Communicatie met ouders van nieuwkomers vraagt volgens een aantal aanwezigen specifieke communicatie vaardigheden.
- Kindermishandeling en huiselijk geweld worden vaak niet opgemerkt door professionals. Tegelijkertijd is bekend dat er ook onterechte meldingen zijn als het om migrantenjeugd gaat. Daarom is het heel belangrijk om zo feitelijk mogelijk te blijven bij vermoedens.

---

² Door naast dit verslag de powerpoint hand-out van deze bijeenkomst te leggen (zie www.lowan.nl) wordt het vollediger

- De thema's kindermishandeling en huiselijk geweld dienen in de klas besproken te worden. Ouders/verzorgers moeten weten dat op alle scholen in Nederland, dus ook op de ISK, dit onderwerp van gesprek is en wat het beleid van de school is. Kinderen at risk moeten wat langer "gevolgd" worden. Kindermishandeling kan soms even stoppen en weer terugkomen en leerlingen hebben soms tijd nodig om het te kunnen vertellen.
- Het doel is om "ernstige schade" te voorkomen. Niet iedere klap is schadelijk. De weging van verwaarlozing en mishandeling is daarbij belangrijk. Welke betekenis geeft de leerling zelf aan de vermeende mishandeling. Daarnaast is de collegiale toetsing, een van de stappen van de meldcode heel belangrijk.
- Om bij signalen van kindermishandeling in gesprek te gaan met de mogelijke "dader" is moed nodig, maar zoals een van de deelnemers tijdens de workshop uit eigen ervaringen opmerkte, vaak zijn mensen opgelucht als je erover begint.

Stand van zaken meldcode

Deze workshop maakte deel uit van een door Kinderpostzegels gefinancierd project. Doel is om scholen, maar ook andere instellingen die met asielzoekers jeugd (en andere nieuwkomers) werken, actiever kindermishandeling aan te laten pakken. Pharos heeft met een aantal eerste opvangscholen gesproken om na te gaan hoe ver zij zijn met de invoering van de meldcode. Daar volgt een verslag over wat ook op de site van LOWAN komt te staan

Signalenlijsten

Tijdens de workshop wordt naar een signalenlijsten gevraagd. Die zullen bij dit verslag op www.lowan.nl gevoegd worden. Wel wil ik het belang ervan relativeren. Veel vormen van kindermishandeling zijn niet goed zichtbaar. Veel kinderen en jongeren zijn huiverig om voor de dag te komen met dit soort ervaringen. Vaak geven kinderen signalen, maar ontkennen ze later bijvoorbeeld omdat ze hun ouders niet af willen vallen en/of omdat ze bang zijn voor de gevolgen. Dat geldt zeker voor nieuwkomers. Belangrijker dan een lijst vind ik onderling vertrouwen, veiligheid en het onderwerp af en toe in de klas bespreken.

Gratis training bespreken kindermishandeling gezinnen nieuwkomers

Op basis van deze workshop en gesprekken met scholen zal Pharos trainer Kaveh Bouteh op 9/10 een eendaagse training geven: Het bespreekbaar maken van signalen van kindermishandeling – een training voor het eerste opvang onderwijs. Een onderdeel hiervan is het oefenen met een trainingsacteur. Deze training is door de financiering door Kinderpostzegels (bijna) gratis. De deelnemersbijdrage is € 15,- (voor lunch en deelnemersmap). Er is een maximum van 12 deelnemers. Informatie hierover wordt binnen twee weken verspreid, maar geïnteresseerden kunnen zich nu al opgeven via training@pharos.nl

Bijlage 2

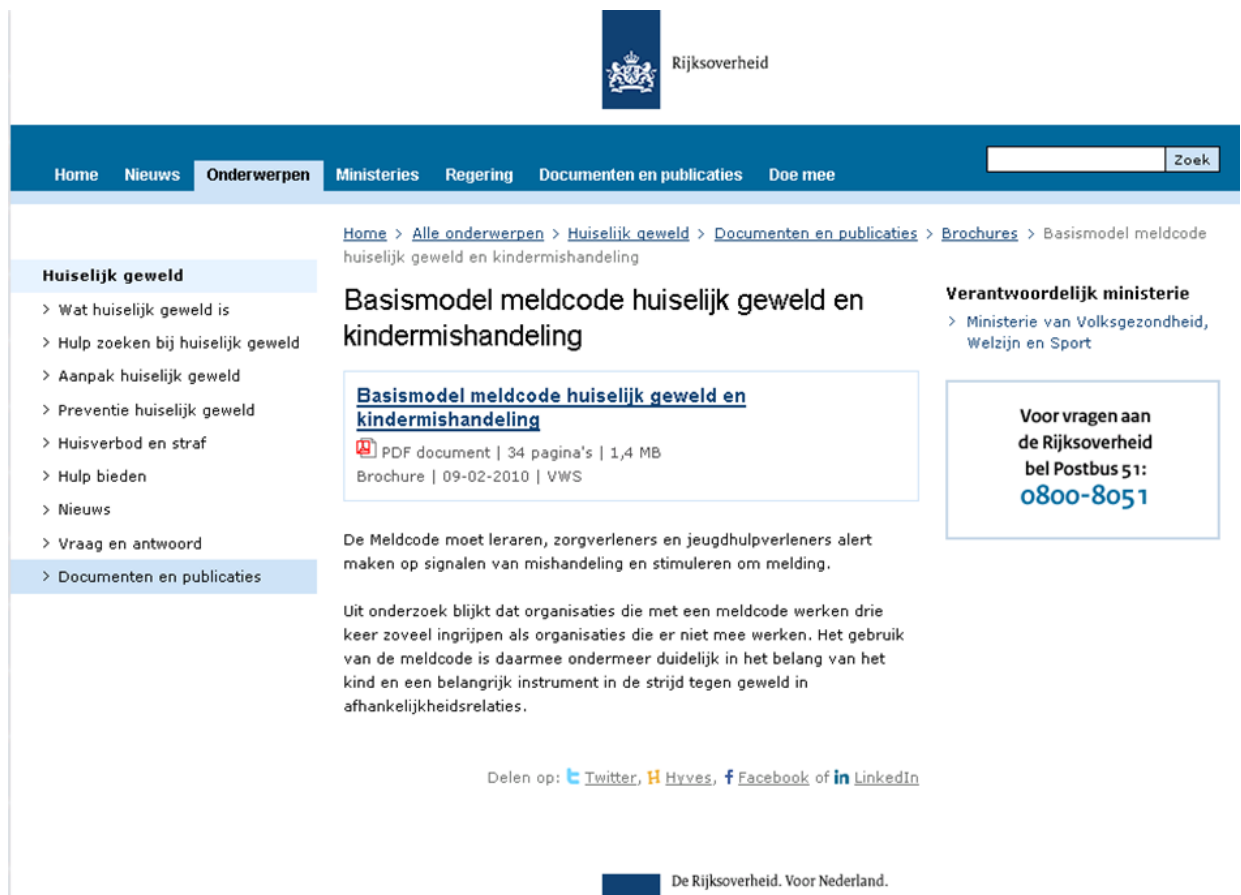
Lijst geïnterviewden

Henk Reinds	Directeur AZC-school	AZC-school De Kleurdoos Wilhelmsweg 85 7814 VG Emmen
Ronald de Jong	Docent NT-2 en leerlingbegeleider	Meerwegen Scholengroep Prisma College afd. Centrale Opvangvoorziening Magnesiumweg 4 3812 PW Amersfoort
Marleen Weijzen	Locatieleider	OBS De Wiekslag Daam Fockemalaan 22 3818 KG Amersfoort
Liesbeth Alberts	Directeur	AZC-school De Vlieger Vossemeerdijk 40 8251 PN Dronten
Jasmina Spanja	Coördinator zorg & interne organisatie Canisius College	Canisius College ISK Akkerlaan 19 6533 BK Nijmegen
Jollie Velders	Orthopedagoog	OSG Singelland ISK Drachten De Stoeken 1 9202 LS Drachten
Nicole Dubois	Coördinator Voortgezet Onderwijs Anderstaligen (VOAT)	School 23 Van Vorststraat 50 5622 CX Eindhoven

Bijlage 3

Website met basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten-en-publicaties/brochures/2010/02/09/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.html>

The screenshot shows the Dutch government website (rijksoverheid.nl) with the following content:

- Header:** Rijksoverheid logo and navigation menu (Home, Nieuws, **Onderwerpen**, Ministeries, Regering, Documenten en publicaties, Doe mee) with a search bar.
- Breadcrumbs:** Home > Alle onderwerpen > Huiselijk geweld > Documenten en publicaties > Brochures > Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Left Sidebar (Huiselijk geweld):**
  - > Wat huiselijk geweld is
  - > Hulp zoeken bij huiselijk geweld
  - > Aanpak huiselijk geweld
  - > Preventie huiselijk geweld
  - > Huisverbod en straf
  - > Hulp bieden
  - > Nieuws
  - > Vraag en antwoord
  - > Documenten en publicaties**
- Main Content:**

Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
PDF document | 34 pagina's | 1,4 MB
Brochure | 09-02-2010 | VWS

De Meldcode moet leraren, zorgverleners en jeugdhulpverleners alert maken op signalen van mishandeling en stimuleren om melding.

Uit onderzoek blijkt dat organisaties die met een meldcode werken drie keer zoveel ingrijpen als organisaties die er niet mee werken. Het gebruik van de meldcode is daarmee ondermeer duidelijk in het belang van het kind en een belangrijk instrument in de strijd tegen geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Delen op: [Twitter](#), [Hyves](#), [Facebook](#) of [LinkedIn](#)
- Right Sidebar:**

Verantwoordelijk ministerie
> Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Voor vragen aan de Rijksoverheid bel Postbus 51: 0800-8051
- Footer:** De Rijksoverheid. Voor Nederland.

